א) דף קד, ב) [מכאן שייך לע"ב], ג) [ב"מ דף נא:],

הנהות הב"ח

(א) במשנה פחת משתות:

(ח) במשנה פחת משחות:
(ב) גמ' הגיעו קל תני
(לל) תז"ת וו"ב גילסת רעצ"ס א"ל רב יהודה
כשוס הדיינין: (ג) רשב"ם

כסוס הדיינין: (נג) רשביים ד"ה פחת שתות וכוי קב לסחה והיינו טעמח דלח דמי וכוי וחמרי חפיי פיחת שתות: (ד) ד"ה ה"ג כסדר המשנה פחת משתות:

(ה) ד"ה שתות וכו' ובמלריו לטר דר המות וכן ובתתיק המ"ד ואח"כ מה"ד הכי קאמר וכו' דהא דקתני פחת משחות הגיעו היינו פיחת מן הבית כור נ"ב פירוש

. לפירושו דבמתני׳ גרסינו פחת

וכפיתטר זכונותיי גופיק שחת עם הוגא קמפרש כמו פיחת עם יו"ד וה"ק פיחת מן הבית כור שתות ורב יהודה קמפרש פחות משתות אבל

בתוס' משמע דל"ג פיחת

וגם לרב הוגא גרסי׳ פחות

וגם על האמו גלם פחות משתות: (1) ד"ה אמר לך וכו' דלעולם שתות: (1) תום' ד"ה ה"ג פחות וכו' ספרים

דגרקי פחות שתות:

בה א ב מיי׳ פכ״ח מהל׳ זכירה הלכה יד חמו ריח סעיף טו:

אית למימר דלא הוי מטעם תפום רבינו גרשום לשון אחרון אלא משום דפרושי קא פים' בסימניו ובמצריו. של שדה הראה לו המוכר ללוקח דאמר ליה בית כור מפרש כפירוש רש"י ומההיא דהמשכיר נמי לא שמעינן דתפוס לשון אחרון . עפר בסימניו ובמצריו אני דאיכא למימר פרושי קא מפרש כפי׳ לו סימניו ומצריו גמר וקנה אפי׳ פחות שתות כל השדה הגיעו. משום הקונטרם או משום דסבר כרב נחמן דחרקע בחזקת בעליה קיימא הלכך דסימניו ומצריו קא מקני ליה כעין שהוא ועד שתות פחת ינכה לו מן הדמים. כלומר אם פיחת לו יותר אינטריך ההיא דכור גשלשים סאה בסלע דראשון ראשון קנה ואי מההיא הוה אמינא משום דתפים אפי׳ אפיך משתות כגון שליש או רביע מיפך כמו לשמואל להכי אילטריך או חומש עד שתות מן השדה ינכה לו מן הדמים כולהו ולא ידע ר"י דמנא לן א"כ דסבר השרות ינכה לד כן חובים כנגד הפחת: רב הונא ורב חסדא פליגי f) אדמי׳ דקתני עד שתות ינכה רב הונא רב דתפום לשון אחרון אלא נראה משום דהנך דיחויי לאו עיקר טעם אמ׳ שתות כפחות משתות. נינהו ואילטריכו נמי שלשה מילי דכי היכי דפחות משתות דשמואל דמההיא דאוקי שמואל בבא רגוז שמיויה שריטיה הגיטו כגון שמינית שביעית הגיעו הכי נמי פיחת שתות עצמו הגיעו דלא ינכה לו דהכי קאמר מתני? פיחת שתו' הגיעו אבל אי פיחת שליש באמצע החדש הוה אמינא כדדחי לעיל ר' אבא דפרושי קא מפרש ולעולם בעלמא תפום לשון אחרון וההיא או רובע או חומש או עד דראשון ראשון קנה הוה אמינא משום דתפום לשון אחרון הוא כמו לרב להכי איצטריך לאשמועינן אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות השתות בכלל (דעד השתות שבלשונות וההיא דבבא באמלע החדש אינטריך לאשמועי׳ דזו ולא אמרי׳ ולא עד בכלל). ורב אמרי דא עד בכלל). ורב יהודה אמר שתות עצמה כיותר משתות דמי. דכי היכי דיותר משתות ינכה דאי פיחת לו שלישית סבירא ליה ולפרש המשנה וההיא דראשון ראשון קנה דאינטריך לאשמועי׳ דתפיסה שלו תפיסה היא דמההיא דהמשכיר לא שמעינן מפיסה דאיכא למימר משום דאודי ליה: הכי גרםי' פחות משתות ורביעית וחמישית דינכה הגיעו עד שתות ינבה. אכל ספרים דגרסי פחות יי משתות הגיעו לו ה"ג שתות עצמה ינכה יפרש רב יהודה פיחת עד שתות ולא שתות בכלל אע"ג דלא קתני עד וכענין זה יש בהזהבט כמה תהא הסלע חסר' ולא יהא בה אוגאה ובעי למימר עד כמה ולגירסא זו קשה דקאמר בגמרא ורב הונא ה"ק פחות ושתות בכלל. הרי הוא כפחות חומש או רובע משתות ושתות עלמו הגיעו הא להדיא אתיא מתני׳ כוותיה וא״ת בשלמא ניכה: מיתיבי פיחת שתות וינכה: מיתיבי פיחת שתות או הותיר שתות. להיכא דמכר לו קרקע: הרי הוא רב יהודה דאמר שתות כיתר משתות ניחא הא דלא תנן שתות ינכה משום דה"א דיתר משתות מקחו בטל אלא לרב הונא דאמר שתות כשום הדיינין. דאי שיימו כפחות משתות ליתני שתות הגיעו וכ"ש פחות וי"ל דנהט הכי ליתן טעם . דיינין (מעות) וקרקען של יתומין וטעו שתות בטל מקח: והא שום הדיינין. לדבר דדבר פשוט הוא בפחות משתות ואמר ממילא דשתות כפחות משתות והשתא דאתינן להכי לרב יהודה מלינו לשנויי סיפא כהאי מקח: והא שום הדיינין. להיכא דטעה שתות דמי כמאן דטעי יותר משתות וקשיא לרב הונא דאמר גוונא: ה"ב ולטעמיך הא הגיעו קתני אלא כשום הדיינין ולא כשום הדיינין בו'. והכי פירושו אמר לך רב הונא אדמקשית לי . שתות כפחות משתות דמי שונות כפוחות משונות דכוי הגיעו ולא השתות בכלל ינכה והכא קתני דשתות כיותר משתות דמי וכי תסייעני מדקתני הגיעו דמשמע דשתות כפחות משתות אלא הא

דעד שתות ושתו' עצמה א) נראה דנ"ל פליגי בפירושא

היכי דיותר משתות בטל מקח ה״נ שתות עצמה דעד

מקרור לשומור צבמור עד ועד בכלל הוא: אמר לך רב הונא ולטעמיך. הא מתרצתא היא משבשתא היא דקתני הגיעו דאי כיותר

משתות דמי ינכה מיבעי ליה למימר ואמאי קאמר הגיעו: אלא הכי קתני לה בסימניו ובמצריו הרי זה כשום הדיינין ולא כשום הדיינין

ממש. כשום הדיינין לשתות

ממש ולא יהבי ליה ד' קבין

. ומחצה לכור ולא גרי מכח ומחצה לכור ולא גבי מקוד וממכר כשום הדיינין (הוא) דאילו בשום הדיינין שתות

בטל מקח ואילו הכא הגיעו

Shinti

דלא מהדר הדר ביה אלא פרושי קא מפרש וה״ק ליה בי״ב זהובים לשנה ומשום דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף הוצרך להתנות שהיה לו ליתן לפוף כל חדש דינר מאותן י"ב זהובים שהוא חייב לשנה א וכן יש לפרש בהשוחל (ב"מ קב:) וחילטריך כל תלת מילי דרב דההוח דחיסתירח

> מתני' אבסימניו ובמצריו 6 פחות משתות הגיעו עד שתות ינכה: גמ" איתמר רב הונא אמר ישתות כפחות משתות רב יהודה אמר שתות כיותר משתות רב הונא אמר שתות כפחות משתות הכי קאמר פחות משתות ושתות בכלל הגיעו יותר משתות ינכה רב יהודה אמר שתות כיותר משתות הכי קאמר פחות משתות הגיעו עד שתות ושתות בכלל ינכה מיתיבי בסימניו ובמצריו פיחת שתות או הותיר שתות הרי הוא כשום הדיינין הגיעו והא שום הדיינין דשתות כיותר משתות הוא אמר לך רב הונא ולמעמיך הגיעו קא תני (יי אלא כשום הדיינין ולא כשום הדיינין כשום הדיינין לשתות ולא כשום הדיינין דאילו התם בטל מקח ואילו הכא הגיעו רב פפא זכן ארעא מההוא גברא אמר

הגיעו כלומר אם יש אונאה ביניהן פחות משתות כגון שהותיר או חיסר פחות משתות הגיעו אבל יותר משתות עד שתות ושתות בכלל ינכה: ינכה. מן הדמים ואם הותיר יחזיר לו קרקע. והאי שתות לאו משום דין אונאה דאין אונאה אלא למטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה שאם מכר לו שוה פרוטה במנה או שוה מנה בפרוטה הגיעו אלא שיעורא דרבנן היא דהכי מחיל איניש היכא דאמר בסימניו ובמלריו טפי לא מחיל: גמ' שחוח. הגיעו כפחות משתות היכא דא"ל בסימניו ובמלריו (ה) וה"ק פחות משתות ושתות הגיעו דהאי דקתני פחות משתות הגיעו היינו פיחת מן הבית כור שתות וכ"ש פחות משתות הגיעו. וממתני דקתני עד שתות ינכה משמע ליה לרב הונא עד ולא עד בכלל ולרב יהודה עד ועד בכלל: מיסיבי. לרב הונא: הכי גרסינן בתוספתא (פ"ו ה"ח) בסימניו ובמלריו פיחת שתות או הותיר שתות כשום הדייניו הגיעו. בכתובות בפרק אלמנה ניזונת (דף נט:) תנן שום הדיינין שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל. שום הדיינין ב"ד שירדו לשום נכסי יתומים למכרן למזון האשה והבנות: והא שום הדיינין. דטעות שתות דידהו הוי ביטול מקח כיתר משתות כדתנן בפרק אלמנה ניזונת כדפרישית וכיון דמדמי שתות דמכירת בית כור דמתני׳ כשום הדיינין אלמא כיתר משתות הוא ויחזיר וקשיא לרב הונא. והאי דקתני הגיעו לקמיה מפרש לה שפיר: אמר לך רב הונא ולטעמיך הגיעו קסני. דקתני כשום הדיינין לאו משום דליהוי כיתר על שתות אלא כשום הדיינין לשתות דכמו ששיעורו התם כמו כן שיעורו כאן ב לאפוקי דמשמע דהוי כפחות משתות ואדמקשית לי מרישא תקשי לך מסיפא שלא שיערו ברובע לסאה כמו בהן חסר הן יתר ורב יהודה אלא ודאי ה"ק פיחת שתות או הותיר שתות הגיעו כשום הדיינין דאותיב מינה לרב הונא משמע ליה דהכי התני פיחת עד שתות דאמרי׳ נמי הגיעו ורשב"ג הוא דפליג בכתובות ואמר א"כ מה כח ב"ד יפה ולכך הוי מכרן קיים והגיעו דקתני הכא אתרוייהו קאי או הותיר עד שתות הרי הוא כשום הדיינין והגיעו דהא בשום הדיינין נמי עד שתות הגיעו אבל שתות ויתר על שתות לא הגיעו: דהוי שתות דידהו כפחות משתות וקשיא לרב יהודה. ואמר לך רב יהודה לדידי נמי ל"ק דאיכא לתרוצי כשום הדיינין ולא כשום הדיינין

כו׳ דהאי דקתני הגיעו לאו משום דשתות הוי מחילה כפחות משתות (0 ולעולם שתות כיתר משתות ויחזיר והאי דקא מדמי ליה לשום הדיינין ה"מ בשתוח כי היכי דבשום הדיינין לא הוי מחילה ה"ג לא הוי מחילה ולא כשום הדיינין דבשום הדיינין הוי השתוח ביטול מקח כדתנן התם מכרן בטל ואילו הכא הגיעו כלומר אין המקח בטל אלא מקחו קיים ויחזיר כדתנן במחני׳ עד שחות ינכה ואחא לאשמועינן אע"ג דדמו להדדי דבתרוייהו שתות כיתר משתות אפ"ה התם ביטול מקח ואילו הכא המקח קיים והתם היינו טעמא דכיון דטעו ב"ד חוזרין מכל מה שעשו אבל הכא דתרוייהו חפלים במכר זה למכור וזה ליקח המקח קיים והאונאה יחזיר. כן נראה בעיני שיטה זו וכן עיקר דליכא הכא חיובתא לא לרב הונא ולא לרב יהודה וה"נ מסתברא מדתרלינן כשום הדיינין ולא כשום הדיינין כו' ואין כתוב בספרים אלא כשום הדיינין הלכך ליכא לפרושי דמסקנא דמאן דאמר ולטעמיך הוא כו'. יש לשונות אחרים ואין בהן ממש וזה שלי הוא ועיקר. (והשתח לא איפשיט לן אי כרב הוגא אי כרב יהודה) ויש מפרשים אמר לך רב הוגא ולטעמיך הא מתרצתא היא משבשתא היא דקתני הגיעו דאי שתות כיתר משתות דמי ינכה איבעי ליה למימר ואמאי קתני הגיעו אלא הכי קתני לה בסימניו ובמלריו הרי זה כשום הדיינין לשתות דלא יהבינן ליה ז' ומחלה לכור ולא כשום הדיינין ממש כלומר ולא לגבי מקח כשום הדיינין הוא דאילו כשום הדיינין שתות בטל מקח ואילו הכא הגיעו דעד שתות ושתות עלמו הגיעו וללשון זה כתוב בספרים אלא כשום הדיינין ולא כשום כו': C אמר ליה. ההוא מוכר לרב פפא הך קרקע דמזבנא לך הויא עשרים גריוי מישחא עשרים סאין מדתה וכגון דאמר ליה בסימניו ובמלריו ולא הוי אלא חמיסר דהיינו פחות רביע: אמר ליה. אביי לרב פפא סברת וקבילת: הני מילי. מתניתין היכא דלא קים ליה ללוקח במדת השדה אבל מר קים ליה בגויה מכיר אתה שדה זו ויודע היית שאין בו אלא חמשה עשר וכיון דידעת מחלת והכי הלכתא:

בותנר' בסימניו ובמלריו. האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך בתוך הסימנין והמלרים הללו שאתה רואה הכל קח לך: (ג) פחות משתות הגיעו. דהיינו טפי מרובע לסאה כפלי כפלים דשתות היינו קב לסאה וה"נ טעמא דלא דמי להן חסר הן יתר דהתם הוי שיעוריה

ברובע לסאה אבל הכא בעי טפי דהא כיון דאמר בית כור עפר אני מוכר לך כהן חסר הן יתר דמי כדאוקימנן לעילם והשתא דאמר בית כור בסימניו ובמלריו אני מוכר לך מטפינן שיעורא ואמרי׳ אפילו פחות משתות הגיעו דכיון דהראה לו התצרים כמאן דובין ליה שדה זו סתמא דמי כמות שהוא בין קטן בין גדול אלא דאהני מאי דאמר בית כור שיהא הרוב לבית כור שאינו חסר יותר משתות וכן דלה ליהוי מותר יתר על שתות: הכי גרסי׳ בסדר המשנה (ד) פחות משתות הגיעו עד שתות ינכה. ובגמ׳ פליגי אמוראי בשתות עלמה אי הוי כפחות משתות והגיעו וה"ק פיחת מן הבית כור שתות וכ"ש פחות משתות הגיעו אבל יותר משתות ולמטה עד שתות ולא שתות בכלל ינכה או דלמא שתות כיתר משתות וה"ק פחות משתות

מוסף תוספות

א. אך שקצת קשה דהך דהכא לא הוי כשיטת התלמוד. שם. ב. כלומר וומנות שהולכים בו אחר שתות כמו שהלכו אחר גבול זה גבי שום הדיינין. רבינו יונה.